

ACC. N:R M. 14813: 1-5.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Karl Andersson, Kalssvik*
Härad: *Kimmeråld* Berättare: " " "
Socken: *Kalssvik ö Jät* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1959* Född år *1899* i *Kalssvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sten- och jordkällare m. m. s. 1-5.

LuF 64

Jordkällare

Jordkällare med välvda tak fanns och finns
än i Småland även som användes än
I mitt hem fanns och finns än en sådan
Den är ungefär 4 meter i fyrkant där
alla sidornas väggar då de kom
två alnar ovan jorden började de att byggas
in så att de började att bilda en del
av taket då den var utlagd till en
tre alnars öppning lades där några
länga naturstenar ej byggna eller bitade
utan utleddes i markerna, källaren
användes än av min granne, de kallas
för kilvälvda källare, De murades
med ett kil vid taket för fuktens
De var i regel byggd ovan jorden
även så byggdes en del källare och
välvdes som en bakugn, då byggdes

en ställning där man välode och byggde
över då lades kilformade små stenar
mot varandra som kilade så att de
höll varandra, säkert finnes än sådana
i bruk är på enstaka ställen, en
finnes ej långt från mitt hem den
källan Kullagården ett bospår som en
gång beboddes för 75 år sedan av en
skräddare som hette Klusberg, den
är delvis sekerad av en vägrätning
men var hel kil för några år sedan.
De som var mästare till att laga
och bygga sådana källare var två
soldater. Johannes Tor död 1917 över 80 år
och hans son övern soldat Anders Tor
född 1865 död omkring 1940, de var
kallvikbor och tjänade kronan för turp.
Den enda jag vet som bodde i en

3)
Källare var en vandringsman och
korgmakare Nils Andersson Jonsboda
Lekebygd död 1957

Även en änka och hennes barn fick
bo i Källare i jät då de blev utköpta
från borgen efter hennes mans död då
de ej kunde betala arrendet, det var på
Jäbbbergs herregård omkring 1850

Fästhus byggda av sten med stenkar
net vi ej om, men byggda av kuller-
sten bara små stenar, var en i Kalvsvik
stället hette järndammen den var i
bruk till 1920-talet men är nu bara
en ruin, Även nämnda soldaten
Johannes Tor hade på ett ställe som
hette Ärnad där var en gammal ladugård
av natursten byggd av en soldat som
hette Lars, den är nu raserad men

4)
är säkert 150 år.

Skogsplåtser för fåren då de var på
nästan varje gård i beteskogen för fåren
de gardes av sin, de flästa av lösa mur-
ringfärdiga väggar så de kunde flyttas
från den ena platsen till den andra, det
var mycket svårt men med två ingången
i fall fåren blev angripna av hundar
eller räv så de kunde rymma ut.

På platser som de hade gemensamt bete
ädelorp eller dylikt var det g. ovanligt
att en gammal källare fick tas i
bruk med ett halmlager på golvet för
fuskten.

De av folk som bodde primitivt var
ett levebröd att göra tändstiksaskar
åt tändstiksfabriken i Växjö, det blev
ej många ären de tjänade om dagen

men nöden var stor och fodringsarna ringa.
Lådorna primitiva bestående var i regel
ödetorpe där bryggaren var kött och jordägaren
sog jorden, och den fattfärdiga bestaden
fick de fattiga bo i. De kallades back-
slugerittare.

Står i Kalasvik finns bara på tre kilometer
kvadrat en fjungodal gamla hemtar.
Där var i regel bara ett rum ett litet
kallt otät kök och fästuga, i rummet
var det alltid en stor öppen spis, på senare
tid en järnkamin för matlagning.